

**ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ
(ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)
ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΚΤΕΑΣ ΥΛΗΣ**

**Κωνσταντίνα Κολλιοπούλου
Σχ. Σύμβουλος 43^{ης} Περιφέρειας ΔΕ Αττικής
22-9-2016**

Ομάδα Εργασίας

- Α΄ Τάξη: Ανδρέας Καρατζάς
- Β΄ Τάξη: Κων/να Κολλιοπούλου
- Γ΄ Τάξη: Ζαχαρούλα Καραβά
- Δ΄ Τάξη: Σοφία Καλογρίδη
- Ε΄ Τάξη: Άννα Ζουγανέλη
- ΣΤ΄ Τάξη: Καλλιόπη Φερεσίδη

Συντονίστριες ΙΕΠ:

Ελένη Παπαδοπούλου,

Ιωάννα Αργυρίου

Αναδιάρθρωση και εξορθολογισμός της διδακτέας ύλης

Εξοικονόμηση χρόνου για δραστηριότητες:

- ενίσχυσης των ομαδοσυνεργατικών μεθόδων διδασκαλίας (σχέδια εργασίας) και καλλιέργειας του επικοινωνιακού χαρακτήρα της γλώσσας
- σχεδιασμένες από τον/την εκπαιδευτικό, ανάλογα με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών/-τριών της τάξης του/της
- διαφοροποίησης της διδασκαλίας
- ανακεφαλαίωσης, αναστοχασμού
- ενίσχυσης της φιλιαναγνωσίας

Στόχοι

- Να προωθηθεί η ανακαλυπτική/διερευνητική και η κοινωνική μάθηση καθώς και οι δημιουργικές δραστηριότητες μέσα στην τάξη, που θα κινήσουν το ενδιαφέρον των μαθητών/-τριών και θα καλλιεργήσουν τη **δημιουργική και κριτική σκέψη**.
- Να ενισχυθεί **ο κριτικός εγγραμματισμός** των μαθητών/-τριών, δηλαδή η δυνατότητά τους να λειτουργούν αποτελεσματικά σε διάφορα περιβάλλοντα και καταστάσεις επικοινωνίας, χρησιμοποιώντας κείμενα γραπτού και προφορικού λόγου, αλλά και μη γλωσσικά κείμενα (εικόνες, σχεδιαγράμματα, χάρτες κλπ).
- Να ενισχυθεί η δυνατότητα οι μαθητές/-τριες να μαθαίνουν στο σχολείο.

Πώς δουλέψαμε στο γλωσσικό μάθημα;

➤ Με βάση το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο και το πλαίσιο που έθεσε το ΙΕΠ, την αξιοποίηση των βασικών παιδαγωγικών αρχών και θέσεων της διδακτικής και την υποστήριξη σύγχρονων διδακτικών πρακτικών.

- **Ενίσχυση στοχοκεντρικού προσανατολισμού** γλωσσικής διδασκαλίας
- **Διαμόρφωση μαθησιακού υλικού από τον εκπαιδευτικό** και όχι διεκπεραίωση συγκεκριμένης ύλης

Στοχοκεντρικός προσανατολισμός γλωσσικής διδασκαλίας

Η διδασκαλία του μαθήματος νοείται όχι ως άθροισμα
ενοτήτων, αλλά ως ένα σύνολο στόχων για την ενίσχυση της
γλωσσικής και επικοινωνιακής ικανότητας των μαθητών:
κατανόηση και παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου,
ανάπτυξη κριτικής σκέψης.

Δεδομένα/Κριτήρια

1. Προγράμματα Σπουδών
 2. Το υπάρχον διδακτικό υλικό
 3. Εκθέσεις συμβατότητας με το ΝΠΣ
- **Περιορισμός της ύλης** με τη βέλτιστη αναδιάρθρωση του υλικού ώστε να γίνει ελκυστικό, ενδιαφέρον για τους μαθητές και ευκολότερα προσπελάσιμο
 - **Συμβατότητα** με προηγούμενες και επόμενες γνώσεις
 - **Ανανέωση του μαθήματος** μέσω της αλλαγής του τρόπου διδασκαλίας

Προγράμματα Σπουδών

- ΔΕΠΠΣ και ΑΠΣ Νεοελληνικής Γλώσσας, (ΦΕΚ/303, τ. β' / 13-03-2003, σελ. 3745-3777)

http://ebooks.edu.gr/info/cps/2deppsaps_GlossasDimotikou.pdf

- Προγράμματα Σπουδών για τη Νεοελληνική Γλώσσα συμπληρωματικά προς τα Ισχύοντα, (ΦΕΚ Β' 2334 / 03-10-2011)

<http://ebooks.edu.gr/info/newps/Γλώσσα - Λογοτεχνία/Νεοελληνική Γλώσσα και Νεοελληνική Λογοτεχνία — Δημοτικό.pdf>

Διδακτικό υλικό

- Βιβλίο του Μαθητή
- Τετράδιο Εργασιών
- Βιβλίο του Δασκάλου
- Βιβλίο Γραμματικής
- Λεξικό ορθογραφικό
- Ανθολόγιο
- Λογισμικό γλωσσικών παιχνιδιών

Βασικές αρχές Οδηγιών

- **Τι διδάσκουμε;**
- **Πώς διδάσκουμε;**
- **Τι θέλουμε να πετύχουμε;**
- **Πώς αξιολογούμε;**

Διδάσκουμε

- Θεματικές ενότητες.
- Είδη λόγου- Είδη κειμένων.
- Δεξιότητες κατανόησης και παραγωγής λόγου.
- Γραμματικά φαινόμενα.
- Λεξιλόγιο.
- Λογοτεχνικά κείμενα.

Θεματικές ενότητες

- Ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να κάνει περικοπές, συνενώσεις και αλλαγές στη σειρά διδασκαλίας των ενοτήτων, όπως και συνδέσεις με άλλα μαθήματα (π.χ.: Μελέτη Περιβάλλοντος, Γεωγραφία, ΚΠΑ, Θρησκευτικά, Ιστορία....)
- Ο εκπαιδευτικός μπορεί να αξιοποιεί πιο επίκαιρο διδακτικό υλικό, διαθεματικές δραστηριότητες, project, ιστοσελίδες επιστημονικών φορέων, Μουσείων, κ.ά.

Είδη λόγου – είδη κειμένων

ΛΟΓΟΣ:

- Αναφορικός (αφήγηση, περιγραφή, ανακοίνωση)
- Κατευθυντικός (πρόσκληση, οδηγία, επιχειρηματολογία)

ΚΕΙΜΕΝΑ:

δοκίμια, διάλογοι, απολογισμοί, ερμηνευτικά κείμενα, άρθρα εφημερίδων λογοτεχνικά, εγκυκλοπαιδικά, ενημερωτικά, πληροφοριακά, ημερολογιακά, ειδησεογραφικά, χρηστικά κείμενα, πειράματα, συνταγές, οδηγίες, κ.ά.

Κατανόηση λόγου

Δίνουμε έμφαση σε **δραστηριότητες**:

- **κατανόησης** κειμένου και εντοπισμού πληροφοριών
- σύνδεσης πληροφοριών με το **επικοινωνιακό πλαίσιο**
- διερεύνησης του τρόπου **οργάνωσης του κειμένου**
- μελέτης της συνεισφοράς των μορφοσυντακτικών φαινομένων και των λεξιλογικών επιλογών στη **νοηματοδότηση του κειμένου**
- ερμηνείας των δεδομένων του κειμένου με βάση το πλαίσιο τους, **κοινωνικό, ιστορικό, γεωγραφικό**
- **κριτικής ανάγνωσης** των δεδομένων του κειμένου, με βάση τις προσωπικές γνώσεις και εμπειρίες των μαθητών/τριών

Παραγωγή λόγου

Δίνουμε έμφαση:

- σε δραστηριότητες παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου **μέσα στην τάξη**
- στη σύνδεση της παραγωγής γραπτού λόγου με την κατανόηση κειμένου - ζητάμε από τους μαθητές/τριες να αναπτύξουν ένα θέμα σε συγκεκριμένο **επικοινωνιακό πλαίσιο** και με χαρακτηριστικά δεδομένου κειμενικού είδους
- σε διαδικασίες **διόρθωσης μέσα στην τάξη**

Γραμματικά φαινόμενα-Λεξιλόγιο

- Διδάσκουμε τα γραμματικά φαινόμενα ως προς τη λειτουργία τους στο κείμενο.
- **Εστιάζουμε στην κατάκτηση και τη χρήση γραμματικών και συντακτικών δομών** και όχι στην απομνημόνευση μεταγλωσσικών όρων.
- Διδάσκουμε το λεξιλόγιο σε σχέση με συγκεκριμένο κείμενο, λαμβάνοντας υπόψη το κειμενικό είδος και το πλαίσιο επικοινωνίας.

Λογοτεχνικά κείμενα

- Αξιοποιούμε λογοτεχνικά κείμενα από τα «Ανθολόγια», από τα διαδραστικά σχολικά εγχειρίδια και από άλλες έντυπες ή διαδικτυακές πηγές και ολόκληρο λογοτεχνικό βιβλίο.
- Ενισχύουμε την ανάγνωση-κατανόηση ενός λογοτεχνικού κειμένου (δραστηριότητες προφορικού και γραπτού λόγου).
- Ενισχύουμε την ερμηνεία-παραγωγή λόγου για το λογοτεχνικό κείμενο (δραστηριότητες αναγνωστικής ανταπόκρισης ή/και δημιουργικής γραφής).

Πώς διδάσκουμε;

- Αξιοποιούμε την εμπειρία των μαθητών/τριών και ενισχύουμε τις συμμετοχικές, βιωματικές διδ/κές πρακτικές και τη φιλιαναγνωσία
- Σχεδιάζουμε τη διδασκαλία, ώστε ν' ανταποκρίνεται στο γλωσσικό επίπεδο των μαθητών/τριών, τις γλωσσικές τους ανάγκες και τα ενδιαφέροντά τους
- Προσεγγίζουμε και επεξεργαζόμαστε κριτικά τα κείμενα
- Ενισχύουμε το συντονιστικό / υποστηρικτικό ρόλο του εκπαιδευτικού
- Αξιοποιούμε διάφορες έγκριτες πηγές
- Αξιοποιούμε την πολυγλωσσία και τη διαφορετικότητα
- Ενισχύουμε τη μάθηση στο σχολείο

Μέθοδοι διδασκαλίας

Αξιοποιούμε ενεργητικές/βιωματικές μεθόδους διδασκαλίας που στηρίζονται στις εμπειρίες και στις «προϋπάρχουσες» γνώσεις των παιδιών.

- Συζήτηση, ερωτήσεις
- Εργασία σε ομάδες
- Θεατρικό παιχνίδι, δραματοποίηση
- Καταιγισμός ιδεών
- Μέθοδος Σχεδίου Εργασίας (Project)
- Επίλυση προβλήματος
- Πρακτική άσκηση
- Προσομοίωση

Πώς διδάσκουμε;

- Με βάση τα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών μας, εμπλουτίζουμε το κειμενικό υλικό των σχολικών εγχειριδίων με κείμενα από **ποικίλες πηγές, έντυπες ή / και ηλεκτρονικές**.
- Σχεδιάζουμε δραστηριότητες κατανόησης κειμένων με τρόπο διαβαθμισμένο ανάλογα με τη **γλωσσική ετοιμότητα** των μαθητών/τριών, ξεκινώντας από τον εντοπισμό της πληροφορίας και φτάνοντας στην κριτική ανάγνωση.

Πώς διδάσκουμε;

- Ενισχύουμε δραστηριότητες προφορικού και γραπτού λόγου, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην **παραγωγή κειμένων μέσα στην τάξη και σε διαδικασίες διόρθωσης.**
- Ενισχύουμε **πρακτικές αναστοχασμού** των μαθητών/τριών: α) στην αρχή διερευνούν τι ξέρουν για τα θέματα και τους στόχους της συγκεκριμένης ενότητας, β) στη συνέχεια εντοπίζουν τι θέλουν να μάθουν και τι απαιτείται να μάθουν και γ) στο τέλος, συνειδητοποιούν τι έμαθαν.

Πώς διδάσκουμε;

Αξιοποιούμε το διαδίκτυο:

- Το διαδραστικό εμπλουτισμένο βιβλίο του μαθητή στο Ψηφιακό Σχολείο
- Η Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα
- Πρωτέας: Εκπαιδευτικά σενάρια για τα γλωσσικά μαθήματα
- Πλατφόρμα Αίσωπος. Ψηφιακά Διδακτικά Σενάρια
- ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ. Εθνικός συσσωρευτής εκπαιδευτικού περιεχομένου
- Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Διάσωσης Σχολικού Υλικού
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου
- Εθνική Πινακοθήκη, κ.ά.

Πώς διδάσκουμε;

Γ
Ρ
Α
Μ
Μ
Α
Τ
Ι
Κ
Η

- Δεν ακολουθούμε τη γραμμική διάταξη του σχολικού εγχειριδίου, στη διδασκαλία της γραμματικής.
- Αξιοποιούμε συστηματικά στην τάξη τα βιβλία αναφοράς «Γραμματική Ε', Στ' Δημοτικού» και «Εικονογραφημένο Λεξικό Α', Β', Γ' Δημοτικού & Ορθογραφικό Ερμηνευτικό Λεξικό Δ', Ε', Στ' Δημοτικού» και εξοικειώνουμε τους μαθητές/τριες στη χρήση τους.

Πώς διδάσκουμε;

Λ Ο Γ Ο Τ Ε Χ Ν Ι Α

- **Ενισχύουμε την ανάγνωση λογοτεχνικών βιβλίων** η οποία μπορεί να γίνεται μέσα στην τάξη και να αναπτύσσεται με τη μορφή ευρύτερου project.
- **Αξιοποιούμε τις ΤΠΕ** για τη συνομιλία των λογοτεχνικών κειμένων με τις άλλες τέχνες (ζωγραφική, μουσική, δραματοποίηση, κινηματογραφική απεικόνιση, κ.ά.).
- Καλλιεργούμε και ενθαρρύνουμε **τη φιλιαναγνωσία.**

Πώς διδάσκουμε;

Λ Ιδιαίτερη έμφαση δίνουμε στην παραγωγή λόγου εκ μέρους
Ο των μαθητών-αναγνωστών, με δραστηριότητες:

Γ
Ο ●Α) **αναγνωστικής ανταπόκρισης**, π.χ. σχολιασμός, σύγκριση,
Τ αξιολόγηση ιδεών, αξιών, στάσεων
Ε

Χ ●Β) **δημιουργικής γραφής** (αναδιήγηση τμήματος της
Ν ιστορίας με άλλη οπτική, αλλαγή του τέλους της ιστορίας,
Ι κλπ.).
Α

Τι θέλουμε να πετύχουμε;

- Να ενισχύσουμε την ικανότητα των μαθητών/τριών στην κατανόηση και παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου.
- Να καλλιεργήσουμε στους μαθητές/τριες ειδικότερες δεξιότητες, όπως η αναγνώριση των επικοινωνιακών συνθηκών των κειμένων (πομπός, μήνυμα, δέκτης κ.ά.), η κατάκτηση της δομής της ελληνικής γλώσσας αλλά και η αναγνώριση της λειτουργίας των γραμματικοσυντακτικών δομών στα κείμενα.
- Να ενισχύσουμε **την κριτική σκέψη των μαθητών**

Δίνουμε έμφαση

- Στις **δραστηριότητες που καλλιεργούν την κριτική σκέψη** (διαμορφώνουμε μαζί με τους μαθητές κριτικά ερωτήματα για κριτική ανάγνωση των κειμένων).
- Στη **χρήση της γλώσσας από τους μαθητές.**
- Στα **σχέδια εργασίας** που δίνουν τη δυνατότητα δημιουργίας πραγματικών συνθηκών επικοινωνίας και εμπλοκής σε **βιωματικές διαδικασίες** επίλυσης επικοινωνιακών καταστάσεων- προβλημάτων, για την επίλυση των οποίων οι μαθητές αναγκάζονται να χρησιμοποιήσουν προφορικό και γραπτό λόγο, γεγονός που οδηγεί στην κατάκτηση του γλωσσικού κώδικα.....

Τι θέλουμε να πετύχουμε;

Λ
Ο
Γ
Ο
Τ
Ε
Χ
Ν
Ι
Α

- Να αναπτύξουμε την **κριτική και δημιουργική σχέση των μαθητών/τριών με τα κείμενα.**
- Να καλλιεργήσουμε **ποικιλία αναγνωστικών και κοινωνικών δεξιοτήτων** (ανάγνωση, ακρόαση, συγγραφή, κριτική, θεατρική αναπαράσταση, κλπ.) στο πλαίσιο μίας αναγνωστικής ομάδας.
- Να ενισχύσουμε τη **φιλιαναγνωσία.**

Φιλαναγνωσία

Ενισχύουμε τη:

- δημιουργία, οργάνωση, εμπλουτισμό των **σχολικών βιβλιοθηκών** με λογοτεχνικά βιβλία.
- δημιουργία **ευχάριστων χώρων** ανάγνωσης και ακρόασης.
- **οργάνωση σχεδίου** για την ανάγνωση λογοτεχνικών βιβλίων κατά τη διάρκεια του σχ. έτους.
- οργάνωση της κάθε τάξης ως **αναγνωστικής ομάδας** (καθορισμός συγκεκριμένης ημέρας και ώρας για ανάγνωση στην τάξη, συζήτησης και επί πλέον δραστηριοτήτων).

Πώς αξιολογούμε;

- Επισημαίνουμε τη σημασία της **αρχικής ή διαγνωστικής αξιολόγησης** όχι μόνο στην αρχή της χρονιάς, αλλά και στην αρχή κάθε μαθησιακής διαδικασίας (π.χ. στην αρχή κάθε ενότητας ή και υποενότητας),
- με σκοπό τη διερεύνηση του βαθμού επικοινωνιακής ετοιμότητας των μαθητών σε συνάρτηση με το επίπεδο των γνώσεων τους για τη γλώσσα (π.χ. με συζητήσεις, με καταιγισμός ιδεών, κ.ά.).

Πώς αξιολογούμε;

- Αξιοποιούμε εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης όπως: portfolio, συστηματική παρατήρηση, αξιολόγηση μέσω των σχεδίων εργασίας, αυτοαξιολόγηση και ετεροαξιολόγηση.
- Επισημαίνουμε τη σημασία διαδικασιών **αυτοαξιολόγησης μέσα στην τάξη.**

Ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού

- Καλείται **να σχεδιάσει** το μάθημα και όχι να εκτελέσει εντολές.
- Έχει τη δυνατότητα να **λάβει πρωτοβουλίες**.
- Μπορεί **να εμβαθύνει, να εμπλουτίσει**
- Καλείται **να ενισχύσει** τις συμμετοχικές, ενεργητικές, βιωματικές διδακτικές πρακτικές.

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ